

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalender, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>

Biblioteket

Tyverierne fra Det Kongelige Bibliotek før 1978 under opklaring

Fra slutningen af 1960erne og indtil 1977/78 forsvandt ca. 3.200 kostbare værker fra Det Kongelige Biblioteks magasiner fortrinsvis 1. udgaver fra det 16., 17. og 18. århundrede, bl.a. af astronomerne Tycho Brahe og Johan Kepler, forfatterne Thomas More og John Milton, filosofen Immanuel Kant, og ikke mindst flere hundrede originale tryk af reformatoren Martin Luther. Hertil kommer en lang række store atlasværker fra bl.a. hollænderen Willem Blaeuw fra 1600-tallet. I alt forsvandt der værdier, der i dagens priser på det åbne marked formentlig overstiger 150 millioner. Både i antal og værdi er det uden tvivl et af de største tyverier af kulturværdier i Danmark nogensinde.

Igennem 25 år har hverken biblioteket eller politiet haft nogen spor at gå efter, men et sådant dukkede op i England for nogle måneder siden, da et antal kostbare værker til en anslået værdi af ca. 2-3 mio. kr. blev sendt til auktion. Det Kongelige Bibliotek fik en henvendelse, identificerede bøgerne som tilhørende biblioteket og indgav derefter politianmeldelse til det danske politi. Der er ved en samlet politiaktion foretaget ransagninger her i landet og

i udlandet og herunder er sikret ca. 1600 stjålne bøger fra Det Kongelige Bibliotek. For at bidrage til sagens opklaring har Det Kongelige Bibliotek arbejdet med identifikation af tyvekosterne, og der er skabt nye instrumenter, som giver institutionen det fulde overblik over sagen fra dengang, og som samtidigt er stillet til rådighed for politiets efterforskning.

Musikafdelingen 125 år

Det Kongelige Biblioteks Musikafdeling har eksisteret i 125 år. I anledning af jubilæet havde Musik- og Teaterafdelingen 15. januar 2004 arrangeret festforelæsningsen *Henrik Rung – 'a feeling for music libraries'* ved professor John Bergsagel. Dronningesalen dannede ramme om festlighederne, og musikalsk bidrog Universitetskoret Lille Muko under ledelse af Jesper Grove Jørgensen.

Klippoteket og Arkiv for Dansk Jazzhistorie - oversigter nu online

Dansk Musik Informations Centers store udklipssamling er opdelt på personer og emner. Det er nu muligt at læse en kort introduktion til *Klippoteket* på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/klippotek/> samt se en liste over de emner og - mere specificeret - musikforestillinger, som arkivet indeholder på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/klippotek/debat.htm#drama>. Tilsvarende kan man, ved at benytte adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/klippotek/jazz.htm>, orientere sig i *Arkiv for Dansk Jazzhistorie* med en introduktion og en oversigt over de indeholdte emner. For begge arkiver gælder det, at den store samling på personnavne ikke er registreret, men ordnet alfabetisk.

Ny jazzdiskografi på cd

The Jazz Discography af Tom Lord er nu tilgængelig som cd på Center for Musik og Teater. Diskografien er samlet gennem 10 år og omfatter et meget stort materiale fra 1896 og fremefter - svarende til 26 bind i bogform. Både 78'ere, 45'ere, LP'er og cd'er er repræsenteret, og man kan bl.a. søge på musikere, ensembler og deres medlemmer, titler, årstal, lokaliteter, pladeselskaber etc. også i kombinerede søgninger

Lorents Nicolai Bergs musiklærebog online

Lorents Nicolai Berg (1742/43-1787) var stadsmusikant i Kristiansand i Norge, og forsøgte i begyndelsen af 1780'erne at foranstalte et koncertliv i den norske by, dog uden væsentligt held. I forbindelse med sin undervisning af musikantlærlinge og interesserede musikamatører udgav han i 1782 lærebogen *Den første Prøve for Begyndere udi Instrumental-Kunsten*, som indeholder både oplysninger om tidens instrumenter og en mindre musikteoretisk del. Bogen er i dag en fin kilde til oplysning om instrumenternes udbredelse og opførelsespraksis, og den kan nu ses på adressen <www.kb.dk/elib/noder/div/lnberg/>.

Rischel og Birket-Smiths samling af trykte noder nu online

Den danske ingeniør Thorvald Rischel (1861-1939) var en ivrig guitarist, og hans samling omfatter en lang række trykte og utrykte værker af Napoléon Coste, Fernando Sor og J.K. Mertz samt mange andre, især 1800-tals guitarkomponister. Efter hans død spredtes samlingen, og Det Kongelige Bibliotek erhvervede en mindre del, mens hovedparten gik til bibliotekaren og guitaristen Frederik Birket-Smith (1880-1952). Efter dennes død overgik hele

samlingen til Det Kongelige Bibliotek. Samlingen er for de trykte noders vedkommende registreret i REX, Det Kongelige Biblioteks online katalog. Det er desuden muligt at få vist online versioner af noderne ved at klikke på de enkelte titler i basen, der omfatter lidt over 1.000 titler.

Danske nodeskriftprøver på nettet

Musik- og Teaterafdelingen præsenterer håndskriftprøver af noder, de såkaldte komponistautografer, fra lidt over 50 komponister, der er født i Danmark eller har en væsentlig tilknytning til landet inden for perioden ca. 1700-1930. De enkelte komponister har deres egen præsentations-side med portræt, underskrift samt henvisninger til værkfortegnelser. Hver komponist figurerer med op til tre nodeskriftprøver, fordelt på forskellige perioder af personens liv og så vidt muligt på forskellige genre inden for produktionen. Se komponistautograferne på <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/komphand/index.htm>.

Middelalder korbog på nettet

En vigtig korbog fra middelalderens Nidaros (Trondheim) i Norge endte efter reformationen med at blive genbrugt som indpakning om arkivalier vedrørende Regensen i København. Ti af bogens blade blev genfundet i årtierne omkring 1900. Det skete i bogstavelig forstand stykkevis, for flere af bladene var skåret over, og de første små stykker, man fandt, blev først årtier senere suppleret ved fund af hele sider. De indeholder bl.a. et officium for Olav den Hellige og et andet til en særlig fest for modtagelsen af dråber af Herrens blod, det såkaldte "Fingerguld-officium". Fragmentet har været genstand for betydelig interesse blandt middelalderforskere – og korsangere. Nu er de ti blade tilgængelige for alle på

internettet, hvor man kan granske tekst og notation ned i mindste detalje. Se kortbogen og læs introduktionen til den på www.kb.dk/elib/mss/add47-2/index.htm.

Poul Reumerts samling kan søges online

Inden for de sidste par år har Dramatisk Bibliotek i flere omgange erhvervet skuespilleren Poul Reumerts efterladte samling af rollehefter og arbejdspapirer samt en række skuespilhefter, der har været i Reumerts eje. Samlingen, der består af knap hundrede arbejds- og rollehefter heriblandt flere originalmanuskripter af eksempelvis Kaj Munk samt andet teaterhistorisk materiale, belyser Reumerts indgående arbejde med de mange roller, han skabte i sin enestående teaterkarriere. Endelig dokumenterer samlingen Poul Reumerts store udsyn og mange kontakter i den internationale teaterverden. Poul Reumerts samling er nu katalogiseret og kan hermed søges i det Kongelige Biblioteks online katalog, REX.

Præsentation af Albansk Samling i Contessa Entelina på Sicilien

Efterkommere af kristne albanere, der efter Konstantinopels fald 1453 flygtede til Syditalien og Sicilien fejrede den 14. og 15. november 2003 200-året for Niccolò Chettas fødsel. Han var litterært aktiv på albansk (skrevet med græske bogstaver), inden for teologi, filosofi, historie, sprogvidenskab, o.s.v. Højtideligheden fandt sted i Chettas fødeby Contessa Entelina, nær Corleone i provinsen Palermo.

Ved arrangementet, der nærmere bestemt løb af stabelen på Contessas rådhus under overværelse af amtmanden (prefetto) for Sicilien og guvernøren for provinsen Palermo, redegjorde seniorforsker, dr.phil. Erik Petersen for Det Kongelige Biblioteks

håndskriftsamlinger og for institutionens formidlingspolitik vedrørende udenlandsk kulturarv i vore samlinger. Overarkivar ved Det Kongelige Bibliotek, Ivan Boserup, gav derefter et biografisk og intellektuelt rids af Giuseppe Gangale (1898-1978), grundlæggeren af det Kongelige Biblioteks Håndskriftafdelings Albanske Samling.

Gangale var af albansk slægt, født i Calabrien. Som politiserende filosof, teolog, konverteret protestant og religiøs reformator måtte han i 1934 flygte fra det fascistiske Italien, først til Tyskland og siden til Danmark. Han blev nu sprogforsker, påvirket af den tyske romanist Gerhard Rohlfs og af de danske sprogforskere Viggo Brøndal og Louis Hjelmslev.

Gennem en række sprogrejser støttet af den danske stat og af Academia dei Lincei i Rom lykkedes det ham at indsamle store mængder af ældre italiensk-albanske manuskripter og arkivalier, som han i 1968 overdrog til Det Kongelige Bibliotek - delvis som en salut til den danske sprogforsker Holger Petersen, Hjelmslevs forgænger som professor ved Københavns universitet og en af albanologiens grundlæggere. Biblioteket har gennem årene udgivet flere af Gangales publikationer med udgangspunkt i Albansk Samling. Håndskriftafdelingen har efter aftale med professor Mandalà påbegyndt at lægge de vigtigste dele af samlingen på internettet, på adressen http://base.kb.dk/manus_pub/cv/manus/anusIntro.xhtml?nnoc=manus_b&p_ManusId=91&p_Lang=main.

Orfeus online

Håndskriftafdelingen har publiceret endnu et vigtigt klassikerhåndskrift i digital faksimile, dvs. som en layoutmæssig kopi af originalen. Det indeholder et brudstykke af Ovidius' *Metamorphoses*, Forvandlinger, et af den latinske litteraturs hovedværker.

Håndskriftet er fremstillet i anden halv del af det 11. århundrede, formentlig i Tyskland. Det har tilhørt domkirkebiblioteket i Speyer. Der er kun bevaret et enkelt læg på 8 store blade (16 sider), der rummer teksten fra 9. sang vers 324 til 10. sang vers 707. Det er i denne del af værket, man finder den bevægende beretning om sangeren Orfeus, der mister, genvinder og atter mister - denne gang endegyldigt - sin elskede Eurydike. Her er tale om en udødelig historie fra oldtiden i et håndskrift fra tusindtallet, som man nu kan fordybe sig i foran skærmen. Håndskriftet med teksten kan nås på adressen <www.kb.dk/elib/mss/nks56-2/index.htm>.

Tegninger fra Georgia på nettet

„I 1736 sejlede den blot 25 årige Philip Georg Friedrich von Reck sammen med andre kolonister fra Tyskland til Georgia. Et af hans formål var, som han udtrykte det i et brev, før han forlod Europa, fra Amerika at hjembringe 'synlig bevis' på det, han kaldte 'den mærkelige nye verden'. Idealistisk og entusiastisk, veluddannet og velsignet med et forbavsende kunstnerisk talent førte von Reck en rejsedagbog, udformede specielle beskrivelser af de planter, dyr og indianere han opdagede i Georgia, og tegnede mere end 50 skitser med vandfarve og blyant af det han så.“

Således præsenterer Kristian Hvidt den unge von Reck i sin bog *Von Reck's voyage. Drawings and Journal of Philip Georg Friedrich von Reck*, som han udgav i 1980. Von Recks papirer havnede på Det Kongelige Bibliotek, og nu er alle hans akvareller og tegninger, der er specielt betydningsfulde for det lys de kaster på indianernes liv, udkommet i en dansk og engelsk netudgave, som kan ses på adressen <www.kb.dk/elib/mss/reck/index.htm>.

Lær-selv vejledninger

Som noget nyt tilbyder Det Kongelige Bibliotek via bibliotekets web på adressen <www.kb.dk> online adgang til en række lær-selv vejledninger. Der er tale om korte automatiserede undervisningsforløb, hvor brugerne enten hjemmefra eller på biblioteket hurtigt kan sætte sig ind i, hvordan man anvender bibliotekets tilbud, services og ressourcer. F.eks. er der mulighed for at få konkret vejledning i, hvordan man bærer sig ad med at låne en bog og forny et lån i REX, Det Kongelige Biblioteks online katalog, og der er tilsvarende hjælp at hente, hvis der er behov for at få assistance ved søgning efter e-tidsskrifter, e-bøger eller databaser i ELEKTRA, der indeholder de elektroniske ressourcer, som Det Kongelige Bibliotek stiller til rådighed.

Tilvækst i registrering af Udenlandske Ældre Samling på nettet

Udenlandske Ældre Samling omfatter udenlandske bøger og tidsskrifter trykt fra ca. 1450 til 1949. Katalogen, der består af 159 systematiske protokoller fordelt på 266 bind og 530.000 håndskrevne katalogkort, forventes at resultere i ca. 400.000 bibliografiske online søgbare registreringer. Retrokonverteringsprojektet startede september 2001, og i forhold til efteråret 2003 var der ved årsskiftet 2003/04 inddateret yderligere syv af de gamle kataloger, som bl.a. omfatter dele af historie og svensk biblioteksvæsen.

Brugerundersøgelse af Det Kongelige Bibliotek som universitetsbibliotek

Kulturministeriet har gennemført en undersøgelse af brugertilfredsheden med de ydelser som Det Kongelige Bibliotek, Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek og Statsbiblioteket i Århus

udbyder som universitetsbibliotek. Det Kongelige Biblioteks brugere er i denne sammenhæng studerende, lærere og forskere ved Det Humanistiske, Det Samfundsvidenskabelige, Det Teologiske samt Det Juridiske Fakultet under Københavns Universitet. Rapporten med resultater af undersøgelsen findes på adressen <www.kb.dk/kb/brugerundersog/brugerundersoegelsen.pdf>.

Ny udlånsaftale i Øresundsregionen forbedrer de studerendes adgang til litteratur

Med Øresundsrådets ny udlånsaftale er grundlaget for øget trafik over Øresundsforbindelsen til stede, idet aftalen giver studerende og forskere ved Københavns Universitet, Lunds Universitet og Malmö Högskola mulighed for at få lånerkort både til Det Kongelige Bibliotek i København, Lunds Universitets Biblioteker og Malmö Högskolas biblioteker. Hidtil har det kun været muligt for studerende at låne direkte på et bibliotek i det land, hvor man har fast bopæl, men i kraft af den nye aftale om udlån, der trådte i kraft 1. januar 2004, er adgangen til litteratur udvidet og forbedret for studerende, lærere og forskere ved uddannelsesinstitutionerne på begge sider af Øresund. For studerende ved Københavns Universitet betyder det, at der er mulighed for at udnytte samlingerne i et af Sveriges førende forskningsbiblioteker. Tilsvarende har studerende og forskere ved Lunds Universitet og Malmö Högskola mulighed for at bestille bøger i Det Kongelige Biblioteks online katalog.

Bogudgivelser og nye tidsskrifter

Carl Nielsen Studies – nyt tidsskrift

I begyndelsen af december 2003 udkom det første bind af *Carl Nielsen Studies* - et nyt, internationalt, engelsk-sproget tidsskrift, udgivet af Det Kongelige Bibliotek og redigeret af en gruppe danske og engelske Carl Nielsen-forskere med Niels Krabbe, leder af Musik og Teaterafdelingen ved Det Kongelige Bibliotek, som hovedredaktør. Bind 1 af *Carl Nielsen Studies* indeholder artikler af engelske, amerikanske og danske Carl Nielsen-forskere, en løbende Carl Nielsen-bibliografi samt anmeldelser og rapporter om løbende Carl Nielsen-projekter. Distribution inden for Skandinavien forestås af Det Kongelige Bibliotek, mens distribution uden for Skandinavien varetages af Ashgate Publishing Limited.

Diamanten – nyt kulturblad

Med indgangen til 2004 så første nummer af Det Kongelige Biblioteks nye kulturblad, *Diamanten*, dagens lys. Hidtil er institutionens kulturarrangementer præsenteret i forskellige målrettede publikationer som *Diamantklubbens medlemsblad*, *Kulturkalenderen* og en række foredragskataloger. Nu er alt dette samlet i *Diamanten*. Bladet giver en fyldig omtale af de mere end 100 koncerter, film, foredrag, udstillinger, debatter, oplæsningsbrunches og tema-aftener, der årligt produceres på Det Kongelige Bibliotek. I det nye blad er der også givet plads til større artikler, som med ord og billeder stiller skarpt på et givent emne. I første nummer er der sat fokus på projektet Bevar Bogen. *Diamanten*, der udgives fire gange årligt, rummer desuden fyldige omtaler af arrangementer, nyheder

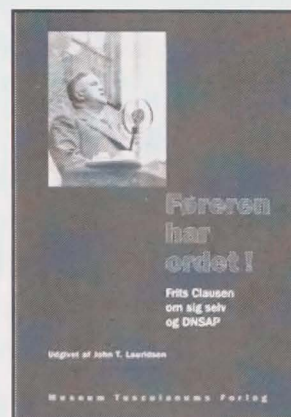
fra Gads boghandel og kulinariske tilbud fra restaurant søren k.

Føreren har ordet! - boglancering

"Føreren har ordet!" Frits Clausen om sig selv og DNSAP, ved forskningschef ved Det Kongelige Bibliotek, John T. Lauridsen, er udkommet. Bogen er en kildeudgave udarbejdet som led i projekt "Dansk nazisme" i tiden siden 2001. Den består af fem dele. Første del er senere partifører for DNSAP, Frits Clausens, erindringer om drengearne i Åbenrå og skolegang i tiden indtil 1912 (50 Aars Oplevelser som Sønderjyde). Erindringerne er skrevet i Vestre Fængsel i 1946 og har ikke hidtil været kendt. Del 2 er en videreførelse af erindringerne som selvbiografi fra 1914, da Frits Clausen blev indkaldt til tysk krigstjeneste. Selvbiografien har titlen "Kort Levnedbeskrivelse af Fange Nr. 629" og går til sommeren 1940, men er suppleret med en beretning, som Frits Clausen skrev om sin tid i tysk krigstjeneste november 1943-maj 1944. Del 3 "Træk om Oprettelsen og Udviklingen af DNSAP" er Frits Clausens bidrag til en partihistorie for DNSAP. Den er som del 2 skrevet i Vestre Fængsel 1947 og går ligeledes kun til sommeren 1940. I del 4 er aftrykt en række breve, taler og artikler af Frits Clausen skrevet i tiden mellem 1915 og 1947. Der er i udvalget lagt særlig vægt på at få tiden efter sommeren 1940 dækket. Disse tekster supplerer og uddyber de billeder, han tegner af sig selv og dansk nazisme. Endelig består del 5 af et tillæg, hvori er aftrykt bl.a. breve, telegrammer og nekrologer vedrørende Frits Clausen 1940-47. Her kommer nogle af Frits Clausens stærkeste kritikere til orde, herunder anklagemyndigheden, idet anklageskriftet mod Clausen aftrykkes.

Kildesamlingens tekster er centrale til

afdækning af selvforståelsen hos dansk nazismes førstemand og til dansk nazismes historie både før og efter 1940. Udgaven indledes med en karakteristik af Frits Clausen som selvbiograf og partihistorieskriver. Udgivelsen er støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd.

Føreren har ordet! ved John T. Lauridsen, forskningschef ved Det Kongelige Bibliotek, er udkommet i serien *Danish Humanist Text and Studies*.

Nyt nummer af Fund og forskning

I slutningen af 2003 udkom et nyt bind i Det Kongelige Biblioteks serie *Fund og Forskning*. De i alt 458 sider med artikler og anmeldelser rummer bl.a. artiklen "En fortvivlet atheist – Rams testamente", skrevet af dr.theol Jens Glebe-Møller, professor ved Københavns Universitet. Dr.phil., Henrik Horstbøll, seniorforsker ved Det Kongelige bibliotek bidrager med artiklen "Mellem despoti og demokrati. Den Schweiziske forbindelse: Roger, Mallet og Reverdil om den danske enevælde", mens cand.mag. fra Roskilde Universitetscenter, Naja Illeris, giver læserne "Glimt af Grønland. Jette Bangs fotografier som danske repræsentationer af 1930'ernes Grønland." Det nye nummer af *Fund og Forskning* er redigeret af afdelingsleder ved Det Kongelige Bibliotek, Stig T. Rasmussen og dr.phil. John T. Lauridsen,

forskningschef ved Det Kongelige Bibliotek. Sidstnævnte har desuden udarbejdet *Samarbejde og modstand, Danmark under den tyske besættelse 1940-45. En bibliografi. Tillæg 4: Titler tilkommet november 2001-august 2003*, der dels udgives som tillæg til *Fund og Forskning* 42, 2003, dels er udkommet som selvstændig publikation.

Et leksikon bliver til

Over 100 eksperter har skrevet artikler til Gads *Musikleksikon* om klassisk musik, pop, rock, film- og underholdningsmusik, men også om musikkens personer, stilarter, musikhistorie, musikteori, instrumenter m.v. Den 3. februar var der mulighed for at møde hovedredaktørerne Finn Gravesen og Martin Knakkegaard samt billedredaktør Jakob Faurholt i Diamanten og høre historien om, hvordan man i løbet af syv år arbejdede sig frem fra idé til færdigt leksikon.

Nyt værk i Carl Nielsen Udgaven

Carl Nielsen Udgaven har udsendt et nyt bind. Det drejer sig om et bind kammermusik, udgivet af forskningsbibliotekarerne Lisbeth Ahlgren Jensen, Kirsten Flensborg Petersen og Elly Bruunshuus Petersen med følgende værker: de to sonater for violin og klaver (opus 9 og opus 35), *Fantasistykker for obo og klaver* opus 2, *Canto serioso*, *Serenata in vano*, Blæserkvintet opus 43, Tre stykker for Langeleik samt Allegretto for to blokfløjter.

Nyt bind i Hartmann Udgaven

Andet bind i den videnskabelige udgave *J.P.E. Hartmann. Udvalgte værker* foreligger nu. Værket indeholder komponistens anden symfoni i E-dur opus 48 og er udgivet af Niels Krabbe, leder af Musik- og Teaterafdelingen ved Det Kongelige Bibliotek.

Således foreligger nu begge Hartmanns symfonier i denne nye udgave. Næste bind bliver operaen *Liden Kirsten*, som ventes udsendt i slutningen af 2004.

Ny bog om nybyggeri og udviklingslinier for biblioteker i Østersøområdet

I en nylig udkommet bog offentliggøres conferencebidrag, der beskæftiger sig med forholdene for såvel forsknings- som folkebiblioteker i landene omkring Østersøen. Der er input, som giver status for forskellige aktiviteter og der er artikler, som fokuserer på biblioteksbyggerier, både når det drejer sig om nye bygninger og når der er tale om ombygning af eksisterende. Endelig er der bidrag, om særlige udviklingsområder for bibliotekerne i forhold til højere undervisning. De nordiske landes bidrag såvel om bidragene fra Tyskland, Polen, Litauen, Letland, Estland, Rusland stammer fra et symposium med emnet "New Buildings and New Developments in the Academic Libraries and the Public Libraries of the Baltic Sea Area", afholdt i København 2002 og arrangeret af samarbejdsorganisationen for folke- og forskningsbiblioteker, Bibliotheca Baltica.

Foredrag

Foredrag i Diamanten

Det Kongelige Biblioteks foredragsrække i vintersæsonen tog udgangspunkt i den samtidige udstilling *Skatte i Det Kongelige Bibliotek*, der kan opleves frem til slutningen af 2004. Over seks aftener blev historierne om et udvalg af bibliotekets enestående og mangfoldige værker og samlinger fortalt. Blandt de mange skatte i Musiksamlingen befinder sig Johan Sebastian Bachs håndskrevne partitur til kantaten *Mein Herz schwimmt im Blut*. Da musik først og fremmest skal høres og ikke læses, åbnede foredragsrækken med en udstillingskoncert 14. januar, hvor *Øresund Barokensemble* opførte Bach-kantaten, som introduceredes af Niels Krabbe, leder af Musik og Teaterafdelingen ved Det Kongelige Bibliotek. Af Saxos eget originale håndskrift til Danmarkshistorien er der i dag kun det berømte *Angersfragment* tilbage. Onsdag 28. januar fortalte seniorforsker, ph.d. Peter Zeeberg, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og docent, dr.phil. Karsten Friis-Jensen, Københavns Universitet, den fascinerende historie om dette håndskrift, og om hvordan man oversætter den nationale klassiker *Saxos Danmarkshistorie* fra omkring 1200.

Melchior Lorck hos tyrkerne var overskriften på fhv. overinspektør ved Kobberstiksamlingen, dr.phil. Erik Fischers indlæg 11. februar. På baggrund af et uhyre sjældent værk indeholdende Melchior Lorcks materialer fra hans fireårige ophold i Konstantinopel, og som udkom i 1626 i Hamburg, fortalte Erik Fischer historien om renæssancemennesket Melchior Lorck og hans rejse.

I 1761 drog seks europæere til Arabien for at

udforske de lande, man ellers mest kendte til fra Bibelen. Kun danskeren Carsten Niebuhr overlevede den syv år lange tur, og han udsendte i 1774 sin omfattende rejsebeskrivelse på tysk. Hovedsamlingen efter Niebuhrs ekspedition opbevares i dag på Det Kongelige Bibliotek og omfatter bl.a. bøger, manuskripter, tegninger og selvfølgelig første udgivelsen af hans dagbog. Lektor, dr.phil. Michael Harbsmeier, Roskilde Universitetscenter, berettede om verdens første videnskabelige ekspedition, og fortalte endvidere om selve rejsedagbogen og arbejdet med at oversætte dokumentet. Foredraget *Palmblad, papir og bark – bogens verden i Asien* 10. marts med forskningsbibliotekar, mag.art. Bent Lerbæk Petersen, Det Kongelige Bibliotek, gav indblik i at bogen som fysisk objekt er langt mere varieret, end man måske umiddelbart forestiller sig. F.eks. kan en bog være skrevet på pergament, måske også papyrus og være indbundet i skind, tekstil eller papir, lakeret med fine dekorationer som de tidlige arabiske bøger. En bog kan også bestå af tekster nedskrevet på ben, træ eller bambus, som f.eks. kinesiske bøger fra før 1. århundrede – eller, som en typisk indisk bog før det 10. århundrede – fremstå i tværformat med afskårne palmeblade stablet i bunker. Seniorforsker, dr.phil. Erik Petersen, Det Kongelige Bibliotek, afsluttede forårets foredragsrække 24. marts med foredraget *Middelalderen i ord og billeder*, en tidsalder der dels er kompleks, dels omfatter en over 1000 år lang epoke - og det er i middelalderens bøger, at kilderne til vor egen tidlige historie og ældste litteratur er gemt.

Fuldmåneaftener

Programmet for *Fuldmåneaftenerne* bød på sanselige oplevelser - for såvel øre, øjne som smagsløg. 10. januar blev instruktøren

Christian Braad Thomsens anmelderroste portrætfilm fra 2002 om forfatteren Svend Åge Madsen vist. Birgitte Bruun sang sange af Kurt Weil 5. februar, og 9. marts kunne man smage på Semper Ardens, en øl som af nogle kaldes brygmesterens drøm. Sidstnævnte aften var arrangeret i samarbejde med restaurant søren k og Carlsberg.

Brunch på Biblioteket

Også i 2004 bød årets første måneder på *Brunch på Biblioteket*, hvor menuen på de udvalgte lørdage i januar og februar blev serveret i restaurant søren k kl. 11. På vinterens brunch-program stod "Hammershøis København" ved kunsthistoriker og forfatter Bente Scavenius, "Flaskens ånd – livet med vin" med journalist og forfatter Poul Piilgaard Johnsen. Herefter fulgte "Forelsket i København" ved journalist og arkitekturansmelder Henrik Sten Møller. Lørdag 21. februar tog forfatteren Axel Bolvig udgangspunkt i den nye billedbibel og fortalte om kalkmalerier og åbnede en dør ind til middelalderens frodige forestillingsverden, mens vinterens sidste brunch 28. februar havde overskriften "Karen Blixens gæstebud". Her berettede Ebbe Mørk om den store forfatterindes rolle som værtinde.

Vinkler på Viden!

Danmarks Humanistiske Forskningscenter har atter budt velkommen til en sæson i forelæsningsrækken *Vinkler på Viden!* Eftersom de forskere, der er tilknyttet centeret, kommer fra en bred vifte af forskellige fag, bliver stedet rammen om et flerfagligt møde mellem forskere og fag. Dette møde gør det muligt at sammensætte et varieret program for *Vinkler på Viden!* Forårets forelæsninger byder blandt andet på danske og udenlandske rejseberetninger

fra det 18. og 19. århundrede, fortællinger om multikulturelle udfordringer og potentialer samt terrorismebekæmpelse før og efter 11. september. Formålet med forelæsningerne er at præsentere og formidle dele af den forskning, der finder sted på Danmarks Humanistiske Forskningscenter.

Udstillinger

Skatte i Det Kongelige Bibliotek

I efteråret 2003 åbnede Det Kongelige Bibliotek udstillingen *Skatte i Det Kongelige Bibliotek*. Udstillingen er en af de helt store, hvor en række af biblioteks mest sjældne og kostbare erhvervelser vises frem. *Skatte i Det Kongelige Bibliotek* kan opleves i Rotunden indtil 31. december 2004. I tilknytning til den fysiske udstilling er der udarbejdet en omfattende digital udstilling med en fyldigere repræsentation af de mange forskelligartede dokumenter. Webudstillingen findes på adressen <www.kb.dk/elib/mss/skatte/>.

Danmark på verdenskortet. Virtuel udstilling

Med udstillingen *Danmark på verdenskortet* var der i tidsrummet fra april til august 2003 mulighed for at opleve en samlet præsentation af 500 års korthistorie. En virtuel udgave af *Danmark på verdenskortet* gør det fortsat muligt, via Det Kongelige Biblioteks web på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/kob/danmarkskort/forsideramme.htm>, at tage rejsen gennem kortenes historie.

Musikafdelingen 125 år. Udstilling

I anledning af Musik- og Teaterafdelingens 125 års jubilæum blev der vist en lille udstilling i monterne uden for Dronningesalen. Udstillingen præsenterer afdelingens forskellige materialer vedrørende musik. Også på Det Kongelige Biblioteks web er indlagt en virtuel jubilæumsudstilling på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/hist/jubel.htm>.

Virtuelle udstillinger på www.kb.dk

Siden 1995 har Det Kongelige Bibliotek produceret virtuelle udstillinger. *Levende ord og lysende billeder*, *Industrialiseringen i Danmark fra 1870-1940* og *Georg Brandes Skrivebord* er et lille udpluk af overskrifterne på de 20 online temaudstillinger, der kan nås via adressen <www.kb.dk/web_udstillinger/>.

*Mejerister ca. 1922. Billedet, der viser et eksempel på tidens nye maskiner, er hentet fra den virtuelle udstilling *Industrialiseringen i Danmark fra 1870-1940* på adressen <www.kb.dk/kb/dept/nbo/kob/sepial/>.*

Yet untitled - Fotografier fra Bernd F. Künnens samling

Den tyske ingeniør Bernd F. Künné har samlet fotokunst siden begyndelsen af 1990'erne. Med nysgerrighed og vovemod som drivkraft er det på kort tid lykkedes ham at opbygge en betydelig samling af samtidsfotografi, en samling, der giver et fascinerende overblik over aktuelle tendenser i fotografiet. I opbygningen af udstillingen har Det Nationale Fotomuseum fået frie hænder til at vælge og vrage på hylderne, og har sammensat en udstilling, der i spændingsfeltet mellem realisme og iscenesættelse skaber et virkelighedens teater. Udstillingen, hvor der bl.a. vises værker af

Oliver Boberg, Miriam Bäckström, Stephen Shore, Bettina Rheims og Tom Wood, kan ses fra 20. februar og frem til 1. maj i Diamanten.

”Kratterne” – Bladtegneren Henrik Flagstad

Museet for Dansk Bladtegning, der har til huse i Det Kongelige Bibliotek, viste fra 5. december 2003 til 28. februar 2004 en udstilling af Henrik Flagstads arbejder. Henrik Flagstad, født 1939, er nok mest kendt for sine bidrag til Politikens rubrik Dagens Tegning. Hans teknik er speciel, selv kalder han sine arbejder for ’krattere’. Det er en slags original avisgrafik, som passer meget fint til de ofte alvorlige temaer, han anslår. Henrik Flagstad er uddannet på Kunsthåndværkerskolen og Kunstakademiet og har skabt flere store udsmykninger, bl.a. Den blå mur i Brande og en murudsmykning på Højdevangskolen. Det er også blevet til adskillige udstillinger - Henrik Flagstad har i en årrække været medlem af kunstnersammenslutningen Decembristerne.

Udstillinger i Oktogonen

Småtrykssamlingen har i efteråret vist to små udstillinger i montren i Oktogonen og en juleudstilling sammesteds, produceret sammen med Kort- og Billedafdelingen. Fra 1. til 18. oktober bød monterne på „Glimt fra Småtrykssamlingen“, og fra 22. oktober til 30. november kunne man se en udstilling med fokus på „Per Kirkeby“. Juleudstillingen varede fra 5. december til 16. januar 2004.

Musikarrangementer

Middle East Peace Orchestra

Henrik Goldschmidt, solo-oboist i Det Kgl. Kapel og medstifter af Klezmer Zahav har gjort det næsten utænkelige: forenet jødiske og arabiske musikere i et projekt som lader musikken bygge bro over en af denne verdens hårdest optrukne konflikter. Tre arabiske og fire jødiske musikere samt en sigøjner – alle håndplukkede og topprofessionelle - udgør *Middle East Peace Orchestra*. Instrumenterne er violin, obo, bouzouki, oud (en lut), harmonika, trommen dumbek (darabukka), bas og diverse slagtøj, og der bydes på et helt nyt miks - fra skæve arabiske rytmer til jødisk synagogsang. To koncerter blev opført i Dronningesalen, som fandt sted 19. og 20. januar 2004.

Koncert med Trio con Brio

Det Europæiske Radiosamarbejde (EBU) satte fokus på København i uge 5 under overskriften Copenhagen: City of Music. DR Radio sendte koncerter og reportager fra en række af byens musiksteder – direkte til millioner af europæiske musiklyttere. Dronningesalen var udvalgt til at være ramme om koncerttransmissionen 30. januar. På scenen stod den dansk-koreanske klavertrio *Trio con Brio*, der fortsat vinder den ene prestigefyldte musikpris efter den anden – senest den tyske Allianz-Preis og 1. prisen i Italiens største kammermusik-konkurrence Premio Vittorio Gui.

Purcells opera Dido og Aeneas

Henry Purcells opera *Dido og Aeneas* er en af de mest levedygtige engelske operaer til trods for dens noget beskedne format: Operaen blev nemlig opført første gang på en

pigekostskole i Chelsea med de begrænsninger, dette måtte sætte – formodentlig i 1689 – og er dermed et af de allertidligste forsøg i England på opera på engelsk. Man kunne opleve en koncertopførelse af denne engelske operaklassiker, da *Opera Akademiet* og *Concerto Copenhagen* med Lars Ulrik Mortensen i spidsen gæstede Dronningesalen 7. februar.

Operapræsentation: Verdis Aida

Verdis opera *Aida* er først og fremmest kendt for sin flotte triumfmarch, hvor operahusene kappes om at sætte flest statister, korsangere og eksotiske dyr på scenen. Men operaen med den ægyptiske handling er ikke kun et enormt udstyrsstykke – den er også et af Verdis mest intime værker. Operadramaturg ved Det Kongelige Teater, Henrik Engelbrecht, fortalte 14. februar i Diamanten om operaen og om Verdi og viste uddrag af dvd-indspilningen med Placido Domingo i partiet som feltherren Radames.

Musik på Rejse – et portræt af komponisten Poul Ruders

ATHELAS Sinfonietta Copenhagens koncert i Dronningesalen 21. februar var helliget Poul Ruders' musik – dirigeret af israeleren Ilan Volkov. Værkerne viste Ruders fra hans tidlige periode og frem til det seneste værk for kammerorkester.

Öresund Festival 2004

Den norske pianist Leif Ove Andsnes, der er bosat i København, brød igennem i begyndelsen af 1990'erne. Siden da er han blevet en af de mest efterspurgte pianister på den internationale musikscene – både som solist foran de store anerkendte orkestre og som kammermusiker. 25. februar var der en enestående chance for at høre ham i Dronningesalen i rollen som kammer-

musiker, da han optrådte som gæst hos *Zapolski Kvartetten* ved *Öresund Festival 2004*.

Lieder i Diamanten

Serien under overskriften *Lieder i Diamanten* byder lørdag 1. maj på nordisk og tyske lieder ved sangerne Tina Kiberg, Marianne Rørholm og Johnny van Hal. Og 28. september er bl.a. Johan Reuter og Helene Gjerris på scenen i Dronningesalen. Tidligere på året, 6. marts, fortolkede det danske verdensnavn Stig Fog Andersen Schuberts *Winterreise*.

Udstillingskoncert: Portræt af P.S. Rung-Keller

Paul Sophus Rung-Keller er født i 1879, og som søn af operasangerinden Sophie Keller og barnebarn af komponisten Henrik Rung var han nærmest fra fødslen bestemt for musikken. Hans hovedbeskæftigelse var organiststillingen ved Vor Frelsers Kirke (1903-1949). Endvidere var han orgelbygger, Kirkeministeriets konsulent i klokke- og orgelsager samt leder af *Cecilia-foreningen*. Det Kongelige Bibliotek og organisterne Jens E. Christensen og Lars Sømod gjorde ved en koncert 9. marts i Vor Frelsers Kirke opmærksom på, at Rung Keller desuden var en flittig komponist ved at opføre et udvalg af hans musik.

Jiri Hlinka – 60 år

For en række unge nordiske pianister er den tjekkiske pianist og pædagog Jiri Hlinka fra musikkonservatoriet i Bergen en af de væsentligste kilder til inspiration. Ved en koncert i Dronningesalen 14. marts mødtes Leif Ove Andsnes, Marie Rørbech, Pål Lindtner Eide og Håvard Gimse, der alle fire er blandt Jiri Hlinkas fremmeste elever for at hylde deres lærer, der selv var til stede ved koncerten.

Erhvervelser

Håndskriftafdelingen

- Det Kongelige Bibliotek har for nylig købt en udgave af Bernhard af Clairvaux's *Sermones de tempore et de sanctis*, trykt i Speyer af Peter Drach i 1481/1482. Eksemplaret er ikke komplet, idet det afsluttende register mangler. Bogen indeholder tre prædikensamlinger forfattet af Bernhard af Clairvaux (1090-1153), Cistercienserordenens indflydelsesrige grundlægger. Disse prædikener blev, ligesom Bernhard af Clairvauxs øvrige værker, trykt flere gange i 1400-tallets sidste årtier. Der er egentlig ikke tale om en nyanskaffelse, men om en generhvervelse. Biblioteket ejer denne udgave i et andet eksemplar, som er komplet, og engang i løbet af 1800-tallet blev denne ufuldstændige dublet udskilt af samlingerne. Når den nu er blevet genanskaffet, skyldes det først og fremmest dens ældste historie. Bogen har været en del af det middelalderlige Bordesholmklosters bibliotek i Holsten, og omkring den sidder stadig den indbinding den fik i Bordesholm i slutningen af 1400-tallet. Det Kongelige Bibliotek ejer flere trykte og håndskrevne bøger, der stammer fra Bordesholmklostrets store bibliotek. Nogle af dem – men formodentlig kun håndskrifterne – kom til København som del af hertugbiblioteket i Gottorp, der blev dansk krigsbytte først i 1700-tallet. Gottorper-

hertugen havde nemlig omkring 1610 overtaget nogle af de finere bøger fra det da nedlagte Bordesholmkloster. De trykte Bordesholm-bøger i Det Kongelige Bibliotek, og altså også denne Bernhard af Clairvaux-udgave, er dog efter alt at dømme kommet ad anden vej. Det Kongelige Biblioteks relativt mange bevarede bøger fra Bordesholm giver en enestående mulighed for at studere et senmiddelalderligt bibliotek – indhold, organisering, indbindingsspraksis mm. - og Håndskriftafdelingen arbejder for tiden på en digital udstilling af bibliotekets Bordesholm-bøger. Det skal tilføjes, at langt størstedelen af de bevarede bøger fra Bordesholm ligger i Universitetsbiblioteket i Kiel (nogle af dem er præsenteret på webadressen <www.uni-kiel.de/ub/bordesholm/bestand.html>). Bogens vandring ud af Det Kongelige Bibliotek og tilbage igen afspejler således skiftende tiders interesser. Bogbindshistorie og bibliotekshistorie er discipliner, der er blevet meget dyrket siden midt i 1800-tallet, og det generhvervede eksemplar af Bernhard af Clairvaux's *Sermones* ses derfor i et andet lys i dag end for 150 år siden.

- Familien Collins viser.
- Elith Reumert: Håndskrevet manuskript til *En Raceslægt* m.m.
- Laurits Ulrichsen, løjtnant i søofficerkorpsen under 1. verdenskrig: 2 dagbøger og ca. 300 akvareller.
- Hans Bendix: Tegninger, manu-

- skripter m.v.
- F. J. Billeskov Jansen: en samling danske og udenlandske særtryk med bidrag af ham.
 - Korrespondance mellem rejseingeniør i F. L. Schmidt, Ernst Laurits Hans Nielsen, 1912-1957, og hans hustru Brynhilde Anna Margrethe Larsen, f. 1913.
 - Tom Kristensen. Håndskrevet manuskript til *Rejse i Italien*.
 - Kaj Munk: 8 breve til skolekæresten [Ellefie] Dorch, dat. 1914 - 1942.
 - Carl Nielsen: 1 brev til Balslev, dat. 10. 1. 1926.
 - Helene Johannsen, rektor: Dagbøger 1888 - 1903 (16 bd.).
 - Eksemplar af romanen *Niels Lyhne*, der har tilhørt J.P. Jacobsen (med enkelte korrekturrettelser).
 - Tom Kristensen: Mss. til *Den visionære Holger Drachmann* (kronik, 9 s.); *Direktør Harald Grieg og den gule serie* (Festskrift til Johan H. Andersen, 8 s.); *Hans Bendix tegner og fortæller* (anmeldelse af *Saadán ligger landet*, 3 s.); anmeldelse af Holger Rørdams *Halv-Student* (3 s.); *Vor verdensmuntre europæer* (anmeldelse af Frederik Poulsen: *Skitser fra liv og læsning*, 2 s.).
 - Martin A. Hansen: ms til 'Sparefilmen' *Det er ikke for sent!* samt ms. til lærer K. Papes drejebog til samme. Endvidere 3 breve til K. Pape, dat. 2. 4. 1943, 12. 4. 1943, 17 (?). 4. 1943 vedr. samme filmprojekt.
 - 3 stilehefter med originale håndskrevne breve fra felten under den 2. Slesvigske Krig. Skrevet i perioden 28. 11. 1863 - 3. 5. 1865.
 - Adolf Drewsen: Afskrifter af familien Collins viser, samlet 1847 med tillæg fra 1855 (1 bd., 225 s.).
 - 22 skitsebøger af danske kunstnere i perioden 1887 - 1917.
 - Simon Hansen Poulsen, teolog, 1886-1967: Oversættelse af Peder Palladius.
 - Jørgen-Frantz Jacobsen: 8 breve til medpatient på Vejlefjord Sanatorium, arkitekt Anna Bønsdorff (1903-1979), dat. 1929 - 1930.
 - Håndskriftafdelingen har som gave modtaget 5 stambøger med talrige indførsler fra årene 1932 - 1938 af danske og nordiske forfattere, komponister og andre kulturpersonligheder. Stambøgerne tilhørte oprindeligt bibliotekar Elsebeth Ploug, f. Stub-Jørgensen, 1921-2003, der allerede i en alder af 11 år henvendte sig til datidens koryfæer og bad om deres bidrag.
 - Just Andersen: Skitsebøger og tegninger.
 - Martin Andersen Nexø: 5 breve til Die Argonauten (Ernst Heimeran), dat. 1928 - 1929.
 - En stor samling postkort til og fra Elith og Poul Reumert og Reumert-familien.
 - Torben Brostrøm: Manuskripter og udkast til bøger og artikler samt en større samling breve fra forfatteren Terje Vesaas m.m.
 - Papirer af og vedr. forfatteren Vilhelm Bergsøe m.m.
 - Komponisten Ejnar Jacobsen: Efterladte papirer.
 - Herman Bang: 5 breve og 1

telegram til Formanden for Handels- og Kontoristforeningen Carl Dreyer, dat. 1888 - 1889.

- Johannes Bentsen: *Psalmer 1827*. Salmebogsmanuskript m. dedikation til Dr. Theol. F. Münter, dat. Næsbye 9. Juni 1828. 158 s.

Året 2003 sluttede - lidt usædvanligt - med ikke mindre end tre auktioner i december måned, hvor Håndskriftafdelingen var repræsenteret, og hvor det lykkedes at 'hjembringe' et betydeligt antal ældre og nye håndskrifter (og bøger):

- På Museumsbygningens Kunstauktioner blev der bl.a købt en afskrift fra anden halvdel af 1600-tallet af Peter Sax' manuskript *Ein Beschreibung Der Landen Eyderstett, Everscop undt Uthholm*. Endvidere håndskrevne kommentarer og randbemærkninger til Chr. IV's *Landgerichts-Ordnung* (1637), et manuskript af forfatteren Thit Jensen, og endelig 6 breve fra Carl Th. Dreyer til en anlægsgartner i Vordingborg fra 1943 vedr. forberedelserne til optagelsen af filmen *Vredens Dag*.
- Bruun Rasmussen afholdt med to dages mellemrum hele to auktioner. Blandt de mange erhvervelser på den første auktion kan nævnes en samling på mere end 250 breve til litteraturprofessor Hans Brix fra årene 1884-1958; en række breve fra Sophus Claussen, Soya, Jens August Schade, Ole Sarvig, Albert Dam, Niels W. Gade til forskellige, samt breve fra Karen Blixen til litteraturkritikeren og Blixenkenderen Bent Mohn. Endvidere

blev der købt en række manuskripter af Kaj Munk og Georg Brandes, en søkadetopgave om aritmetik, geometri og longometri fra 1814 samt en kalligraferet afhandling om militære fortifikationer.

- Størst offentlig interesse, dvs. mediebevågenhed havde imidlertid den anden Bruun Rasmussen auktion, hvor forfatteren og mediekunstneren Dan Turèlls efterladenskaber var sat til salg. Her lykkedes det Håndskriftafdelingens repræsentant at erhverve en lang række af de manuskripter, der var i udbud, således at de samlet kan bevares for eftertiden, hvilket blev bemærket med tilfredshed i Lars Movins dækning af begivenheden i *Information*. I betragtning af omfanget af Dan Turèlls forfattervirksomhed var der dog forbavsende lidt bevaret, da han normalt selv destruerede manuskripter, udkast og notater og indkomne breve efter endt brug. Og blandt de bevarede - og bevaringsværdige - 'efterladte papirer' lykkedes det heller ikke at erhverve alt, herunder 16 kalenderbøger, der blev solgt til anden side for 185.000 kr.! Men blandt de mange erhvervede manuskripter og dokumenter fra Dan Turèll kan eksempelvis nævnes: manuskripter til digtsamlingerne *Nytår i Rom*, *Gud & Gokke* og *Tja-a Cha-Cha* og til kriminalromanerne *Mord i Marts*, *Mord i Myldretiden* og *Dét døgn da...* Endvidere manuskripter og notater vedrørende projekter

om Anders And og Carl Nielsen og dagbladet *Politikens* „I Byen“. Herudover breve fra Steen Eiler Rasmussen, en scrapbog med notater fra San Francisco og fotografier.

Auktionskøbene i december 2003 afspejler den bredde i tid, emner og genrer, der har været gældende for årets accessioner i som helhed – og i lighed med tidligere år. Januar nummeret 2004 af Det elektroniske nyhedsbrev *Aktuelt fra Håndskriftafdelingen*, som findes via adressen <www.kb.dk>, bringer en fyldig oversigt over afdelingens ny erhvervelser i hele 2003.

Boghistorisk samling

- Sidst på året 2003 blev de danske samlinger suppleret med et par ældre værker, bl.a. et eksemplar af en ligprædiken over adelsdamen Margrethe Reventlow af Christen Lauritsen fra 1607. Eksemplaret er bemærkelsesværdigt ved, sandsynligvis, at være indbundet for den afdødes datter, fru Anna Krabbe, en af tidens lærde adelsdamer – og ved at indeholde en håndskreven dedikation fra Anna Krabbe til Sophie Brahe (gift med rigsmarsk Peder Munk til Estvadgård).
- Også børnebøger figurerer - som noget nyt - blandt de boghistoriske erhvervelser. For nylig har biblioteket købt lidt over 100 ældre franske og svenske børnebøger. Det drejer sig fortrinsvis om billedbøger, bl.a. en række af den franske tegner og forfatter Benjamin Rabier (1864-1939), der er særlig kendt for sine ekspressive dyretegninger.

Kort og Billedafdelingen. Billedsamlingen

- En samling fotografier fra sidste halvdel af 1800 tallet. Topografiske motiver fra Italien.
- Billedbureauet ”Pressehuset” indstillede sin virksomhed i 2003 og overlod hele sin store samling af billeder og negativer til Kort- og Billedsamlingen. Der har i tidens løb været en hel stribe dygtige fotografer tilknyttet Pressehuset, og deres billeder bliver nu tilgængelige i Billedsamlingen. Samlingen omfatter fotografiske optagelser fra 1950erne og til 2003 med pressefotografier, portrætter, topografiske billeder, reklame, naturoptagelser mm.

Kort og Billedafdelingen. Museet for Danske Bladtegnere

- Boet efter tegneren Peder Nyman. Mere end 10.000 tegninger og skitser.
- Fra tegneren Erik Ortvad har museet modtaget 395 tegninger.

Det Nationale Fotomuseum

- Køb med støtte fra Ny Carlsbergfondet: 32 fotografier af Viggo Rivad (Danmark, f. 1922).
- Sølv-gelatine aftryk.
- Køb. William Klein (USA, f. 1928): *Gun 2*, New York, 1955. *Doorman*, *Pachunko Palace*, Tokyo, 1961. *Staten Island Ferry*, New York, 1955. *Hand*, Beyrouth, 1963. *Bikini*, Moscow, 1959. *Tramway*, Madrid, 1956. *Mayday*, Moscow, 1961. *Big Face in Crowd*, New York, 1955. 8 sølv-gelatine aftryk, 50 x 60 cm.

- Gave fra fotografen William Klein (USA, f. 1928): *Club Allegro Fortissimo*, Paris, 1990. Sølv-gelatine, 50 x 60 cm.
- Køb. Astrid Kruse Jensen (Danmark, f. 1975): Fra serien *Imaginary Realities*: Kasse, 2001. C-print, 60 x 70 cm. *Cecilia*, Glasgow, 2001. *Lotte*, Amsterdam, 2000. *Julie*, Amsterdam, 2000. *Sian*, Glasgow, 2000. *Malene*, Glasgow, 2001. 5 Lambda print, 60 x 70 cm.
- Køb. Clemens Kalischer (Tyskland/USA, f. 1921): 6 fotografier fra serien *Displaced Persons*, 1947-48. 6 sølv-gelatine aftryk, forsk. mål. *Boy leaning on Chevrolet*, NYC, 1950'erne. Sølv-gelatine, 25 x 20 cm.
- Køb. Edward Muybridge (England, 1830-1904): 2 værker "Animal Locomotion" fotogravure.
- Køb. W. Eugene Smith (USA, 1918-1978): 1 fotografi. Sølv-gelatine.
- Køb. Maj-Britt Boa (Danmark, f. 1963): *Promised Land*, 2002/2003. C-print, 120 x 151 cm.
- Køb. Nicolai Howalt (Danmark, f. 1970): *Boxer*, 2003. 2 C-print, 140 x 120 cm.
- Køb. Katya Sander (Danmark, f. 1970): *Plakat*, 2002. Lambda-print, 120 x 84 cm. *I will describe only one more thing today*, 2003. 3 Lambda-print, 60 x 80 cm.

Musik- og Teaterafdelingen

- Fra komponisten Per Nørgård har biblioteket modtaget original-manuskripter samt enkelte kopier til 22 værker, komponeret fra

1995 til 1997. Samlingen repræsenterer komponistens samlede produktion fra perioden. Blandt de indleverede værker er partituret til klaverkoncerten fra 1995, *Concerto in due tempi*, kopi af partituret til *Nuit des Hommes* (1996) samt partitur til koncerten for slagtøjsduo, *Bach to the Future* (1997), komponeret over præludier af Bach.

- Carl Niensens manuskript til *Der er et yndigt Land* er købt på auktion og indlemmet i *Carl Nielsen Samlingen*.
- Alfred Toffts autograf til *Fyrtojet* er skænket af Hans-Henrik Tofft.

Det elektroniske nyhedsbrev *Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen*, som findes via adressen <www.kb.dk>, giver løbende information om ny erhvervede noder, musikbøger og teaterbøger i afdelingen.

Orientalisk og Judaistisk Afdeling

- To kinesiske album med 24 traditionelt farvebloktryk fra det gamle trykkeri *Yangliuqing* ved Tianjin i Kina, produceret ca. 1996. Trykkene tilhøre traditionen med nytårstryk, der hænges op i forbindelse med det kinesiske nytår, der falder i slutningen af januar eller begyndelsen af februar hvert år (i 2004 er nytårsaften den 21. januar). Motiverne udtrykker kinesernes ønsker om at føre slægten videre (frugtbarheds-symboler) og at få et godt, rigt og langt liv. Hvert sæt på 12 tryk har en fin forarbejdet æske, der er indbundet med silkebrokade.

- Kinesisk rivesten fra det kejserlige værksted i Beijing i Qianlong kejserperioden (1736-1795). Stenen er formet som det kinesiske tegn for vind, (feng) og har en inskription på bagsiden (digt) og en på øverste endeflade (om rivestenen form). Rivestenen er fremstillet som en gave til en fortjenstfuld embedsmand, og der er formentlig kun fremstillet et lille antal af dem. En lignende rivesten findes i Paladsmuseet i Taibei.
- To thai-håndskrifter i leporello-format (675x130 mm) med hhv. 8 og 6 illustrationer i farver og guld; indeholder buddhistiske tekster til recitation ved kremeringer. Håndskrifterne har tilhørt Ebbe Munck, dansk ambassadør i Thailand. Købt hos Bruun-Rasmussens Auktioner.
- Et arabisk håndskrift i maghrebinsk skrift (fra Nordvestafrika), indeholdende en samling hadîth (profettraditioner) af al-Gu'fî; udateret (18.-19.årh.). Købt på Bruun-Rasmussens Auktioner.
- Et osmannisk-tyrkisk håndskrift, dateret 1057 H. (1647 e.Kr.), indeholdende opbyggelige skrifter af Lâmi. Købt på Bruun-Rasmussens Auktioner.
- Et indopersisk håndskrift med 8 fint udførte, men senere tilføjede, miniaturemalerier i moghul-stil forestillende hofscener; dateringen er usikker (18.årh.). Købt på Bruun-

Rasmussens Auktioner.

Besøg

Mr. Masaki Aihara, The National Diet Library, Japan, besøgte Det Kongelige Biblioteks Pligtafleveringsafdeling 21. oktober 2003 for at høre om netpublikationer og pligtaflevering. Førstebibliotekar Grethe Jacobsen og afdelingsbibliotekar Karen Høgsberg demonstrerede Det Kongelige Biblioteks system til håndtering af netpublikationer og fortalte om loven og om erfaringerne med at administrere pligtafleveringsloven.

3. december 2003 besøgte Frances Davidson-Arnott, Seneca College of Applied Art and Technology, USA, Det Kongelige Bibliotek med henblik på en artikel til *SLA newsletter* (Special Libraries' Association). Førstebibliotekar Grethe Jacobsen, Pligtafleveringsafdelingen, viste rundt og fortalte om biblioteket og Diamantbygningen.

Diamantklubben besøgte 8. november 2003 Orientalisk og Judaistisk Afdeling. Sammen med en introduktion til samlingerne var der arrangeret en udstilling af udvalgte materialer.